

ÖKO HÁZAK

M A G A Z I N

Energia
a napból

Szalmabálából
modern ökoház

Ökovárosok
Egy új kor hajnala

Földenergiával működő farm

Skóciában

Holdnaptár 2008

január-február-március

02004
9 771388 570007
2007/4 448 Ft

Földenergiával működő farm Skóciában

Autómérnökéből lett a világ legjobb száz energetikusának egyike, aki rendkívül kalandos úton, kőkemény munkával érte el mindazt, amit ma a magáénak tudhat. 1983-ban alapított, kifejezetten a racionális hűtési és fűtési rendszerekre specializált cégének neve mára már nemcsak Magyarországon, de világszerte a minőség védjegye. Egy öntörvényű zseni, akit nem csak az alternatív energiák iránt érdeklődőknek érdemes megismerni: dr. Léderer András.

Ménkü rossz kölyökként gyakran összetűzésbe keveredtem gimnáziumi osztályfőnökömmel, akit finoman szólva nemigen kedveltem – a mai napig is állítom, hogy nem volt tanárnak való – kezd bele történetébe dr. Léderer András, a maga egyéni, provokatív, rendkívül szórakoztató stílusában. – Matematikából és fizikából végig kegyelem hármásra álltam nála, mígnem sorozatos konfliktusaink odáig vezettek, hogy eltanácsoltak az intézményből. A Könyves Kálmán Gimnáziumba kerültem, ahol

másra találtunk, én pedig egy éven belül döntős voltam az országos tanulmányi versenyen matematikából és fizikából, ami azt jelentette, hogy felvételi nélkül bejuthattam az általam választott egyetemre. Az egész család arra biztatott, hogy sebész legyek, mert nyugodt és erőskezű voltam. Majdnem be is adtam a jelentkezésemet az orvosira, amikor a Moszkva téren a szemem láttára tépett darabokra egy embert a villamos. Az általam most részletezni nem kívánt, gyomorforgató jelenet ráébresztett, hogy a sebészet nem

A 3000 m²-es ház fűtését, melegvízellátását geotermikus hő és egy Alpha-Innotec hőszivattyú biztosítja.

a Kossuth-díjas Varga Zoltán lett a matematika- és fizikatanárom. (Ő szintén valami rossz fát tehetett a tűzre, hogy nyilvánvaló érdemei ellenére sem taníthatott egyetemen.) Pillanatok alatt egy-

A skót szerelésvezető és Léderer András egyeztet a szükséges módosításokat.

az én utam. Jó, de akkor merre? Mivel az autók nagyon érdekeltek, végül a Műszaki Egyetem közlekedésmérnöki szakán kötöttem ki, majd harmadévből jelentkeztem az ELTE kihelyezett mérnök-tanári szakára, ahol többek között pszichológiát is tanítottak. Ugyanekkor bejártam az ELTE Marx György által vezetett fizikaórára. 1975-ben így egyszerre két diplomát szereztem, amiket bátran kitehettem a kirakatba, mert voltaképpen egyikkel se tudtam kezdeni semmit. Feleségem, aki akkoriban harmadéves építészhallgató volt, szorult helyzetemet látva rábeszélte, hogy menjek el épületgépésznek: ott van fizika, energetika, épületfizika, együtt tudunk majd dolgozni, és még jól is kereshetek vele. Meggyőző érvek, két teljesen más jellegű diplomával elmentem tehát az Ipartervbe, az épületgépész tervező osztályra. Mondanom sem kell, halálra cikiztek: visszatérő poén volt, hogy majd akkor szóljak bele az épületgépészetbe, ha a kazánon kormány lesz és bedől a kanyarba. Az első egy-két évben gyakorlatilag rabszolgamunkát végeztem, a főnököm érdemi feladatokat nem bízott rám, rajzokat hajtogattam orrvérséig.

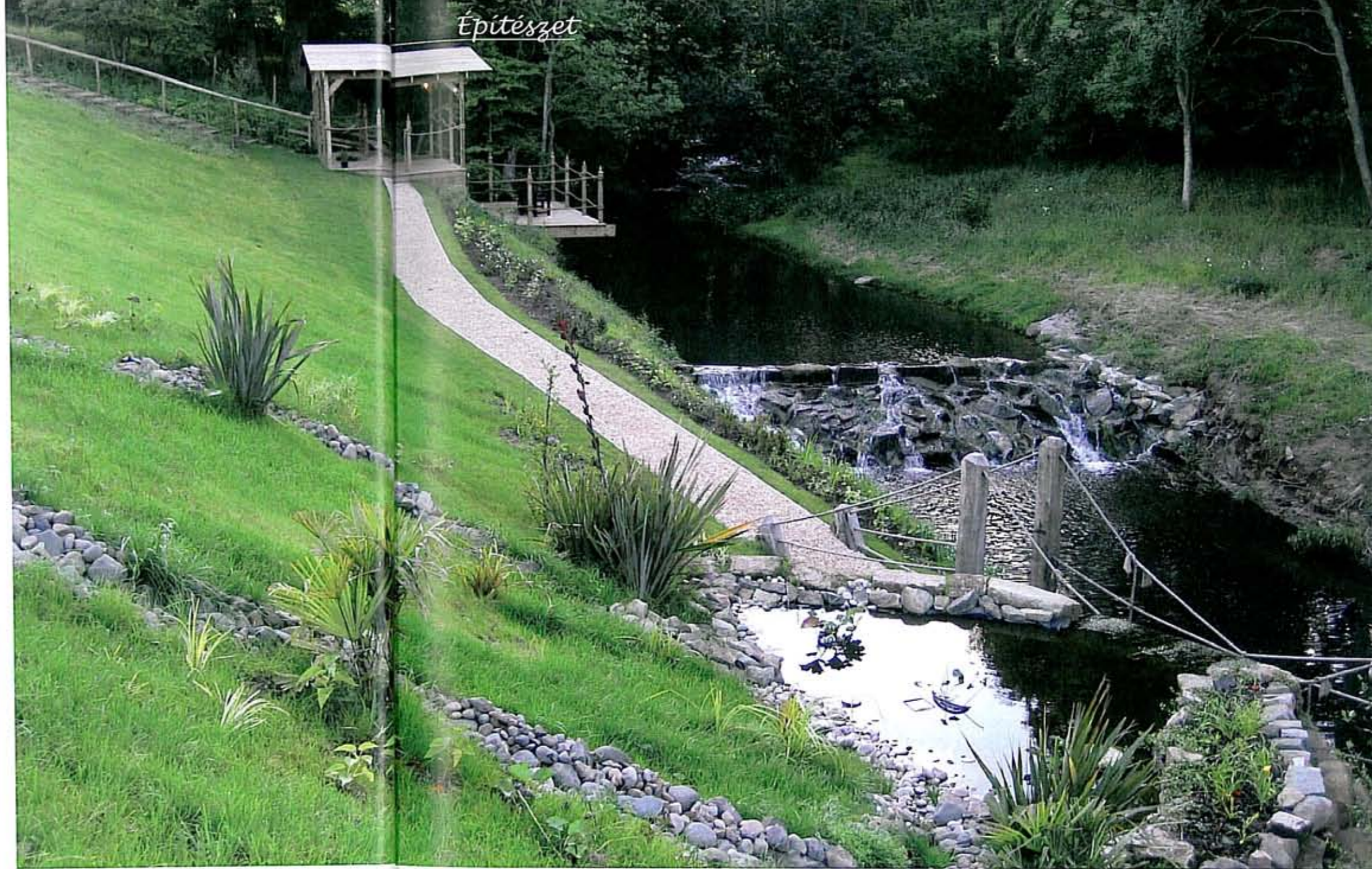
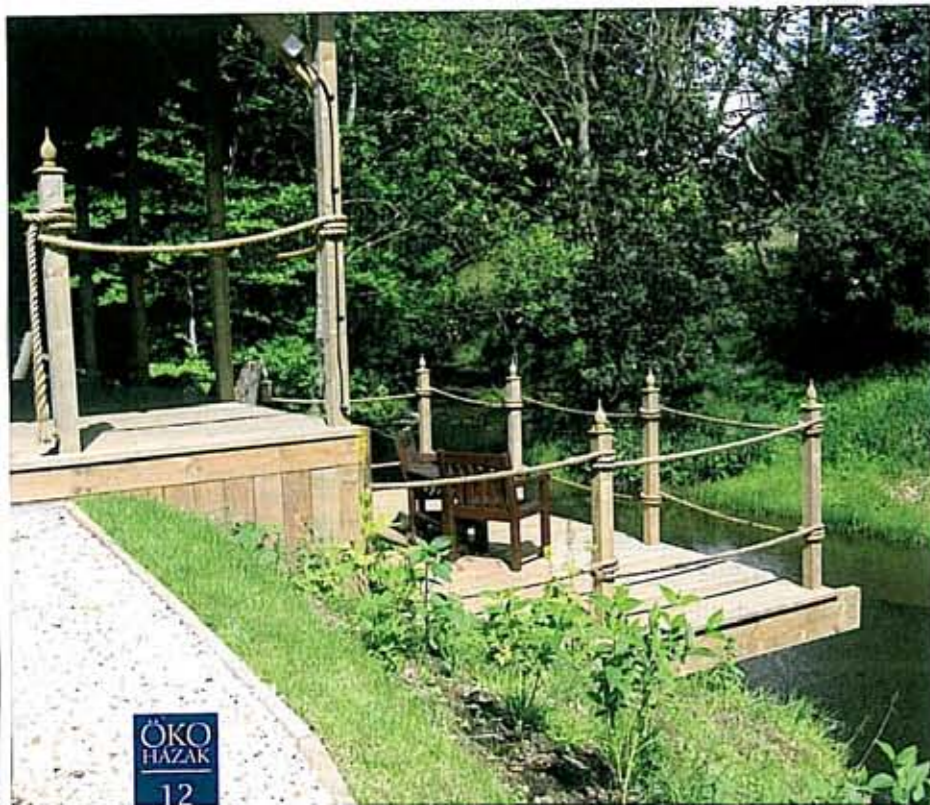
Dühömben estin elvégeztem az épület-gépészmérnököt is, megnyertem egy amerikai pályázatot, és kimentem dolgozni egy Los Angeles-i tervezőirodába. Olyan szerencsés voltam, hogy kint megismerkedhettem Teller Edével, az atomfizikussal, akivel nagyon megkedveltük egymást.

A golfpálya egyik helikopterleszálló-pályája épp javítás alatt.

Még újságcikk is megjelent a kis magyar fizikus és a nagy ember barátságáról... Aranyéletem volt kint: 1980-ban ötezer dollárt kerestem havonta, így erősen kapacitáltam a feleségemet, hogy költözzünk ki családostul. Adrienn azonban nem akart kötélnék állni, úgyhogy mit tehettem, én jöttem haza. A főnököm akkor már igazán utált, és olyan helyzetet teremtett, hogy jobb volt, ha távozom. Szerencsémre éppen ekkoriban hirdettek meg egy állást az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán, amelyet mintha az én testemre szabtak volna. Fel is vettek tanárségédnek, de hamarosan – és erre a mai napig is büszke vagyok – kaptam egy fegyelmit, hogy eltértek a tananyagtól, és olyan extrém hülyeségeket oktatok, mint a napenergia vagy a földenergia.

A folyócskán fából és kötélből készült gyaloghíd vezet át, és a víz fölé hangulatos terasz nyúlik.

Később azzal húztam ki a gyufát, hogy megszerzem a doktorimat, ráadásul tanulmányi szünet nélkül, amit én – a felettesemmel ellentétben – nem kaphattam meg. Ismét lett tehát egy olyan főnököm, akivel ki nem állhattuk egymást, és ekkor már tudtam, hogy ilyenkor tovább kell lépnem. Kimentem egy kicsit panaszkodni Teller Edének, s amikor hazatértem, Pomezsánszky György műsorvezető üzenete fogadott. El nem tudtam képzelni, mit akarhat. Hamarosan megtudtam: a világhírű japán Okumura professzor a Felkínáalom című műsorban meghirdetett egy pályázatot: kivinne a hazájába egy érdeklődő magyar szakembert, hogy megtanítsa neki az épületenergetikának azt a japán technikáját, amivel ő foglalkozott. Jelentkeztek is vagy nyolcan-tizen, akikről annak rendje s módja szerint kiderült, hogy mind az én tanítványom.

Pomezsánszky úgy gondolta, hogy ha van kedvem, inkább én magam menjek, mint a diákjaim, úgyhogy – bár akkor még fogalmam sem volt, minek – három napon belül már utaztam is Japánba.

Tokió, egyetem, Okumura professzor. Szigorú volt a rend, reggel nyolcra már benn kellett lennem, és este tízkor még mindig dolgoztam. Két hét telt el napi tíz óra munkával, úgy, hogy voltaképpen azt sem tudtam, minek vagyok ott. Kezembe nyomtak egy füzetet, írjak naplót arról, hogy mire gondolok, mit csinálok. Minden mozdulatomat operatőrök rögzítették, televíziós műsorokba küldözgettek. Háromnaponta repülőre ültünk, bejártuk egész Japánt, megnéztünk városokat, építkezéseket, iskolákat, de Okumura professzor, akinek a kijelölt tanítványa voltam, nem akart velem szóba állni. Körül-

belül három hét telt el így, mire hozzávágtam a füzetet, hogy tudod mit, professor, ebből rettenetesen elegendem van, én haza akarok menni! Okumura arca felderült, és azt mondta: na végre kiderült, igazi egyéniség vagy! Valójában csupán arra volt kíváncsi, mikor unom meg a szoron-

Ismét lett egy olyan főnököm, akivel ki nem állhattuk egymást, és ekkor már tudtam, hogy ilyenkor tovább kell lépnem.

gatást. Ettől fogva jóban voltunk, és rengeteget tanultam tőle – egyike a négy legokosabb embernek, akit valaha ismertem. Az is kiderült, hogy azért hívtak, mert borzasztó jó reklámértéke-

A Hamilton farm
golfpálya felőli
bejárata.

volt, hogy egy európai szakember Japánban tanul – ugyanúgy, mintha egy japán mérnök tanulna nálunk. Közben azonban én is rengeteget

vánosan dicsérem őket!) Igyekszem szerethető, jó főnök lenni, és a lehető legkellemesebb munkakörülményeket biztosítani a számukra. Mindenkinek van saját kulcsa, akkor jönnek, mennek, amikor akarnak – általában éjszaka is találni itt egy-két tervezőt, akiknek történetesen akkor van kedvük dolgozni. Az emeleten van egy ágy is, ha valaki le akarna dőlni, a pincében pedig pingpongasztal, ha éppen sportolnának. Gyakran nincs is kedvük hazamenni – jól érzik magukat, mert remek kis csapat vagyunk.

2000-ben Nagy-Britanniában beavagottam a világ első száz energetikusa közé, de elárulom, mert összeszámoltam: valójában csak 57-en vagyunk. Azóta minden évben a föld különböző pontjain találkozzunk, hogy kicseréljük a tapasztalatainkat. Egyébként is egyre többet dolgozom külföldön: most, hogy közeleg az energiaválság, az emberek

profitáltam a dologból, s amíg volt időm, évente egy hónapra ki is jártam Japánba, ahol szereztem egy újabb diplomát.

Jelenleg van egy saját cégem, amely ma már a világ minden tájáról kap megbízásokat. Rettenetesen büszke vagyok a munkatársaimra, akik egytől egyig végtelenül tehetséges megszállottak. (Nem a fizetésemelést akarom megúszni azzal, hogy nyil-

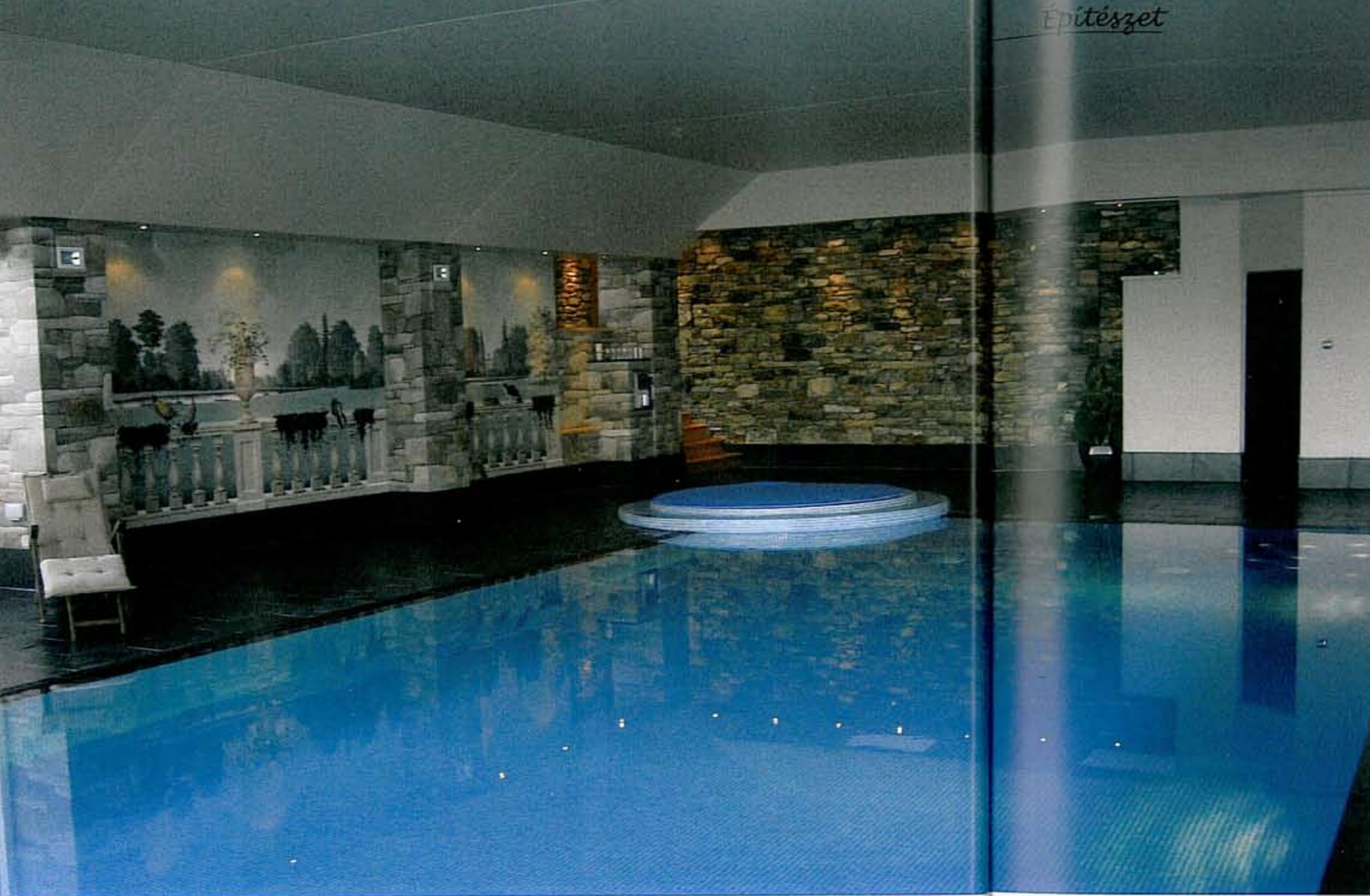
Rettenetesen büszke vagyok a munkatársaimra, akik egytől egyig végtelenül tehetséges megszállottak.

Jól megfér egymás mellett a skót sakkozósarok és a múlt századbeli bútortáborba épített mosdó.

Az Alpha Innotec hőszivattyú és a világ egyik legrégább biliárdasztala a biliárdteremben.

Az uszoda vizét szintén geotermikus energia fűti.

a világon mindenhol tanulni akarnak az alternatív energiákról, és új megoldásokat keresnek. Az utóbbi időben dolgoztam Ukrajnában, Hollandiában, Svédországban, Németországban, és még hosszan sorolhatnám, most azonban az egyik skóciai projektet szeretném megosztani az Ökoházak magazin olvasóival.

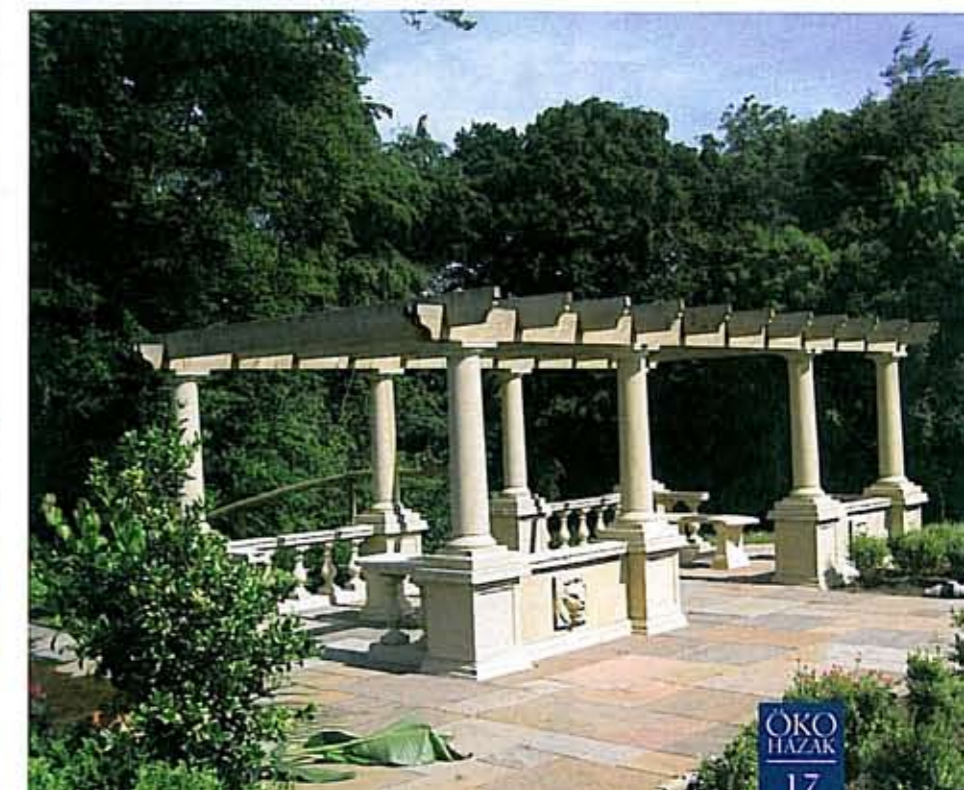
Az történet, hogy egy skót mérnök (a nevét nem árulom el) rengeteg munkát elvállalt, amelyeket azután rendre el is rontott. Valójában nem sok köze volt a technológiához, viszont rendkívül jól el tudta adni magát: egy csomó milliót rábeszél a hőszivattyúra, majd mindegyikük házában létesített egy-egy működésképtelen példányt. Amikor ez kiderült, megkeresték a szigetországban a legközelebbi hozzáértő céget, amelynek azonban egyetlenegy épületgépész dolgozik, így túl nagyak bizonyult számukra a feladat. Ehhez

jó tudni, hogy Angliában nem bombázták le anno a házakat, mint Magyarországon, így a legtöbb épület 3-400 esztendő. Több száz éven át adva volt tehát a fűtéshez egy-egy olajkazan, másra pedig nem is volt szükség. Ez az oka annak, hogy arafelé nem volt olyan intenzív az épületgépész-oktatás, mint nálunk. Most azonban nekik is szembe kell nézniük az energiakrízissel, ami ott fokozott probléma, hiszen Angliában és Írországban olajjal fűtenek, ami rettenetesen drága. A kevés épületgépészettel foglalkozó angol mérnök is többnyire a hajógyártásból, a repülőgépgyártásból érkezett, így valójában nincs a zsigerekben az épületgépészet és az energetika. Ezért 3-4 hónappal ezelőtt szerződést kötöttünk ezzel az angol céggel, és az ottani projekteket folyamatosan mi tervezzük. Konkrét példánknál, a skót tervező által jegyzett munkánál az volt a feladatunk, hogy összeírjuk,

Az épület és a golfpálya körül hangulatos pihenők, beszélgetősarkok hívogatnak.

A skót mérnök egy csomó milliót rábeszél a hőszivattyúra, majd mindegyikük házában létesített egy-egy működésképtelen példányt.

Mint a mesében: nagy kovácsoltvas kapu mögött áll a luxusház.

amit ő elrontott, hogy az angol cég utána meg tudja javítani.

Az egyik ilyen projekt Glasgow-tól keletre, egy Mr. Hamilton nevű milliárdos birtokára szólított. Az úriember akkor már egymilliárd forintnak megfelelő összeget költött a hőszivattyújára, ami nem működött. Amikor a fiammal megérkeztünk a helyszínre, egy hatalmas parkba, azt hittem, valami nyilvános golfklubba csöppentünk. Kiderült azonban, hogy ez a tulajdonos saját golfpályája, ahol ő gyakorolgatni szokott, 15-20 embernek pedig csupán az a feladata, hogy ezt a területet rendben tartsa. A Rolls Rollyce-től a Mercedesen

Minden szuper autóból egy állt az udvaron, csak helikopterből kettő. Amikor megkérdeztük, miért, Hamilton úr a maga egyszerűségével válaszolt: „Az egyikkel vízre, a másikkal szárazföldre szállok le.”

és Jaguáron át a Maseratiig minden prémium autómárkából állt legalább egy az udvaron, luxus ház, luxus úszómedence, ám Mr. Hamiltont semmi más nem érdekelt, mint hogy a hőszivattyú meghibásodása miatt nem tudta melegen tartani a két helikopterét. Meg is kérdeztem tőle, hogy a hihetetlen gazdagságnak ebben a paradicsomában miért csak

a helikopterek izgatják. Délutánonként golfozom – válaszolta –, csak nem képzelem, hogy kiizzadva beülök egy hideg helikopterbe, és úgy keresgélem a labdákat?! Rögtön megfáznék! Ez előtt a súlyos érv előtt már nekem is meg kellett hajolnom. Átnyújtotta a bankkártyáját, felszólított, hogy menjünk el egy jó szállodába, együnk, igyunk, és csak akkor kerüljek elő, amikor megvan a megoldás. Fél éjszaka rajzoltam, és másnapra megvolt a megoldás. A skót tervező konstrukciója tele volt apró hibákkal, mindent szét kellett szedni és újraserelni. Egy hónappal ezelőtt kaptam egy értesítést, hogy a hőszivattyú tökéletesen működik, és a hálás Mr. Hamilton bármikor szívesen lát a birtokán. A fiam azóta nem energetikus, hanem milliárdos szeretne lenni, és idén készül felvételizni a Közgazdasági Egyetemre.

Gutman Bea

Dr. Léderer András munka közben, a szobájában.